

**БЭЛЧЭЭРИЙН МЕНЕЖМЕНТ
ТӨСЛИЙН НЭГЖ ОНӨТҮГ**

Соёлын төв өргөө, Амарын гудамж 2,
Бага тойрог-1, 8 дугаар хороо,
Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, 14200
Утас: 7011-2010

2021.01.05 № 01.
танай 2020.12.24 -ны № 10/7190 -т

**НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТАМГЫН ГАЗАРТ**

Нийслэлийн Засаг даргын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн биелэлт болон Нийслэлийн Эдийн засаг нийгмийг 2020 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийг хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хавсралт *2* хуудастай.

ДАРГА

Г. ГАЛДӨЛ

3140860220

БЭЛЧЭЭРИЙН МЕНЕЖМЕНТ ТӨСЛИЙН НЭГЖ- ОНӨТҮГ
НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН ЗАХИРАГЧИЙН
2016-2020 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

2020 оны жилийн эцсийн байдлаар

Улаанбаатар хот

№	ЗААЛТ	НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН ЗАХИРАГЧИЙН 2016-2020 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР	ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГУУЛЛАГА	НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ЗӨВЛӨЛИЙН ГИШҮҮН	ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ХҮВР	ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХҮВР
НЭГ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТ ӨРХ БҮРТ						
1.	1.3.3	Мал аж ахуйг эрчимжсэн цогц байдлаар хөгжүүлэн, сүү, махны фермерийн аж ахуйд дэмжлэг үзүүлэх замаар нийслэлийн хүн амын сүү, махны хэрэгцээг дотоодын бүтээгдэхүүнээр хангана. Биелэлт. 2017 он: Сүүний чиглэлийн үнээний загвар ферм барих тендерт шалгарсан “Сайн констракшн” компани барилгын ажлыг дуусган, улсын комисст хүлээлгэн өгөхөд бэлэн болсон. Нийслэлийн засаг даргын А-873 тоот захирамжийн дагуу хотын мал аж ахуй эрхлэхийг хориглосон бүсээс гаргасан малнаас 30 тугалтай үнээг сонгон авч, фермд байрлуулсан. Үнээнд зориулан 50 тонн байгалын хадлан бэлтгэж, 13 тонн хэвэг худалдан авч, нийлүүлсэн. 2018 он: Бага оврын хөдөө аж, ахуйн тоног төхөөрөмж нийлүүлэх ажлын хүрээнд худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан. Тендерийг 2 дугаар сард зарлаж, 3 дугаар сард нээсэн боловч нэг ч компани санал ирүүлээгүй тул тендерийг дахин зарласан. Тендерийн дахин сонгон шалгаруулалт 4 дүгээр сарын 16 нд болж, хоёр компани санал ирүүлснээс “Глобал бизнес” ХХК шалгарч, 2018 оны 5 дугаар сарын 25 ны өдөр Хүнс, хөдөө аж ахуйн газартай гэрээ байгуулсан.	БМТН- ОНӨТҮГ	Ж.БАТБАЯСГАЛАН	75%	
					80%	

				Хөдөө аж ахуйн зориулалт бүхий анжис, хүнд диск, роторт сийрүүлэгч, темс үрлэгч, темс хураагч, усалгааны систем, нарийн ногооны үрлэгч, хор цацагч төмсний кон болон 5 тоннын даацтай өргөгч кран зэрэг 10 төрлийн тоног төхөөрөмжүүдийг граfiкийн дагуу хугацаандаа нийлүүлэгдсэн. НХХААГ-ын даргын тушаалаар томилогдсон хүлээн авах комисс 2018 оны 10 дугаар сарын 02 –ны өдөр техник тоног төхөөрөмж бүрийг нэг бүрчлэн угсарч, ажиллуулан, хүлээн авсан. Төслийн хүрээнд 2017 онд нийлүүлэгдсэн хөдөө аж ахуйн техник, тоног төхөөрөмжүүдийн засвар үйлчилгээг тогтмол хийж, иргэн, аж ахуйн нэгжийн захиалгын дагуу зориулалтын техник ашиглан нийт 10 га талбайд боловсруулалт хийж, 34 га талбайд өтөг бууц цацаж, 12 га талбайд овъёос хадаж, тармаж, пресслэх ажлыг гүйцэтгэсэн. Малын өтөг, бууц 50 тонныг ойр хавийн фермерүүд болон өөрийн фермийн аж ахуйгаас цуглуулан, өвс, хог ургамлын үлдэгдэл, хаягдсан модны мөчир, ногооны хальс, хоол хүнсний үлдэгдэл зэрэг зарим органик хог хаягдал зэрэгтэй хольж, норгох, холих ажлыг технологийн дагуу хийж органик бордоо бэлтгэсэн. Хөрсний чанарыг сайжруулах зорилгоор азот, фосфор, калийн нийлмэл эрдэс бордоогоор зориулалтын бордоо цацагч машин ашиглан 20 га газрыг бордсон. 2019 онд. “Хөдөө аж ахуйн техник, тоног төхөөрөмж хадгалах байр барих” ажлын тендерийг Нийслэлийн Худалдан авах ажиллагааны газраас 3 удаа зарлаж, эхний 2 удаад ямар нэг компани оролцоогүй. Харин 3 дахь удаад нэг компани оролцсон боловч сонгон шалгаруулалтанд тэнцээгүй. Сүүлийн сонгон шалгаруулалтыг 11 дүгээр сарын 29-ний өдөр зарлаж, 12 дугаар сарын 4-нд нээлт хийж дүгнэн, Суврага Өндөр компани шалгарч, мэдэгдэл хүлээн авсан. БНАУ-д үйлдвэрлэсэн “NATRO” холимог үрийг БНХАУ-аас 2016 онд оруулж ирсэн 2 төрөл 6 зүйл ургамлын холимог үртэй харьцуулсан үрийн ерөнхий шинжилгээ, стрессийн шинжилгээг ХААИС-ийн Агроэкологийн сургуулийн Хөрс	82%
--	--	--	--	---	-----

			агрохимийн лаборатори болон Био-Экологийн хүрээлэнгийн Хөрс ургамлын лабораторт тус тус хийлгэсэн. Шинжилгээний үр дүнд үрийн чанар 50%-иас дээш гарсан. Үүнтэй уялдуулж ногоон тэжээлд зориулж үетэн болон буурцагтан ургамлаас бүрдсэн 2 төрлийн 8 зүйлийн 21 сортын "NATRO" олон наст ургамлын үрийн холимгоор туршилтын талбайн өнгөрсөн жил хадалт хийсэн 6 га талбайд үрийн нормыг 1 га-д 25 кг-аар тооцож тариалалтын ажлыг 5 дугаар сард гүйцэтгэсэн. Фермийн ойролцоох малчин өрхүүд болон өөрсдийн үнээ, малаас гарсан өтөг бууцыг ашиглан 100 тонн органик бордоо бэлдсэн. Туршилтын 150 га талбайд хийлгэсэн хөрсний агрохимийн шинжилгээний дүнг харгалзан бордох талбайг сонгож, 5 га газарт бууц цацаж, 10 га талбайг компост бордоогоор бордсон. Мөн тариалалт хийгдээгүй 12 га газрыг намар бууцаар бордсон. 2018 онд тарьсан "NATRO" олон наст ургамлын холимог үрийг манай оронд нутагшсан бусад тэжээлийн олон наст ургамлын холимог үртэй харьцуулсан туршилтын ажлыг үргэлжлүүлж, ажиглалт судалгаа хийхэд тариалалт хийх хугацаанд хур тундас бага орсноос хамаарч илт ялгарсан үр дүн гараагүй. Тайлангийн хугацаанд нийт тариалалт хийсэн 80 га талбайгаас сонголт хийж, өвс ургамлын гарц илүү 15 орчим га талбайгаас өвс хадаж, 500 кг жинтэй 11 ширхэг рулон боодол /нийт 5,5 тонн/ вакумжуулсан ногоон тэжээл хураан авч, 12 дугаар сараас эхлэн саалийн 3 үнээ сонгон, энэхүү ногоон тэжээлээр тэжээж, сүүний гарц хэрхэн нэмэгдэж байгаа туршилтыг эхлүүлсэн. 2020 онд. "Хөдөө аж ахуйн техник, тоног төхөөрөмж хадгалах байр барих" тендэрт ялсан "Суврага өндөр" компанийн мэргэжилтнүүдтэй хамтран талбайн хэмжилт хийх, хөрсний дээж авах болон ажлын зураг боловсруулан батлуулахад шаардлагатай баримт бичгийг гарган өгч хамтран ажилласан. Төлөвлөгөөний дагуу 5 дугаар сард барилгын суурийн ажлыг эхлүүлж, барилга угсралтын ажлыг шат дараалан амжилттай гүйцэтгэн, 8 дугаар сарын 20 –ны өдөр барилгын ажлыг бүрэн дуусгаж, Гүйцэтгэгч байгууллагын зүгээс Нийслэлийн
--	--	--	--

		Хөрөнгө оруулалтын газарт улсын комисс ажиллуулан, уг объектийг хүлээн авах талаар хүсэлт тавьсан. Өнөөдрийн байдлаар Улсын комисс хүлээн авах ажил хүлээгдэж байна. Туршилтын талбайгаас 11 га-г азот, фосфор, калийн нийлмэл эрдэс бордоогоор бордсон. Мөн 5 га талбайг өнгөрсөн жилийн бэлтгэсэн компост бордоогоор, 9 га талбайг бууцаар бордох ажлыг хийж гүйцэтгэв. БНАУ-ын 2 төрөл, 8 зүйл, 21 сортын тэжээлийн олон наст ургамлын холимог үрээр 2020 оны 05 дугаар сарын 1 дүгээр арав хоногт багтаан 5 га талбайд, БНХАУ-аас гаралтай 6 зүйл тэжээлийн олон наст ургамлын холимог үрээр 3 га талбайд үрлэгээ хийсэн. Мөн зуны бороо угтуулж 6 дугаар сарын 2-р арав хоногоос эхэлж үлдэгдэл Хятад үрээр нийт 24 га-д, БНАУ-аас ирсэн 7 зүйл ургамлын хольцоос бүрдсэн үрийг турших зорилгоор 0.5 га-д тус тус тариалалт хийсэн. Дээрх холимог үрнүүдэд өнгөрсөн жил хийлгэсэн лабораторийн шинжилгээний хариутай уялдуулан үрийн нормыг 2 дахин ихэсгэж 1 га-д 30 кг-аар тооцсон. Монгол Улсын Их Сургууль, Ургамал хамгааллын хүрээлэн, Төв Азийн хөрс судлалын холбоо зэрэг байгууллагын эрдэмтэн, судлаачидтай хамтран хөрс сайжруулах, органик бордоо бэлтгэх, нэг болон олон наст таримал тариалж тэжээлийн чанарыг үнэлэх, турших зорилгоор туршилтын ажил хийж эхэлсэн. Дараа жил үргэлжлүүлэн хийгдэнэ. Хавар эрт тарьсан талбайнуудаас болон, өнгөрсөн жил тариалалт хийсэн талбайгаас намар ургац хураалт хийж 20 боодол 10000 кг орчим вакумжуулсан ногоон тэжээл хураан авсан. Сүүлийн хоёр жилийн хугацаанд ногоон тэжээл хураан авахад 1 га-ын дундаж ургац 450-550 кг-ыг авч байсан бол 2020 оны байдлаар хөрсөнд урьдчилан боловсруулалт хийж, Натро үрээр тариалалт хийсэн талбайд 2 зүйлийн буурцагтан, 5 зүйлийн үетэн ургамлыг ургуулж, төрөл зүйлийг нэмэгдүүлж 1 га-ын дундаж ургацыг 1000 кг, бусад талбайн ургацыг 600 кг болгож сайжруулсан. Нийслэлийн Захирагчийн ажлын алба, НХХААГ, Төв Азийн хөрс судлалын холбоо, “Өнгө нэм” ТББ, зарим нэр бүхий хоол, хүнс үйлдвэрлэгч	85%	
--	--	--	-----	--

		байгууллагуудтай хамтран хүнсний био хог хаягдал малын өтөг бууцыг хольж 80 тн компост бордоо хийхээр нуруулдаж бэлтгэсэн.				
		Үр дүн, үр нөлөө: - Саалийн үнээний загвар ферм барих 2016 онд зарлагдсан нээлттэй тендерт шалгарсан “Сайн констракшн” 90 үнээний загвар ферм, сургалтын төвийн барилга, машин механизмын гараж, өвс хадлан хадгалах сарай зэрэг барилга байгууламжууд барьж, хүлээлгэн өгсөн. - Нийслэлийн засаг даргын 2017 оны А-873 тоот захирамжийн дагуу хотын мал аж ахуй эрхлэхийг хориглосон бүсээс гаргасан малнаас 30 тугалтай үнээг сонгон авч, фермд байрлуулан туршилтын ажлыг явуулж байна. - Туршилтын журмаар 2020 онд шинэ төрлийн ногоон тэжээлээр бордсон сүүний чиглэлийн үнээний сүүний гарц энгийн өвсөн тэжээлээр бордсон үнээнээс дунджаар 54 хувиар нэмэгдсэн. 2016 оны гүйцэтгэлийг 2020 онтой харьцуулахад 10 хувиар нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байгаа бөгөөд нийт ажлуудын Гүйцэтгэлийн дундаж хувь 80,5% байна.				
2.	1.3.5	Хөдөө аж ахуйн зориулалттай газрын ашиглалтыг сайжруулж, өрхийн тариаланг нэмэгдүүлэн, хөрс, цаг уурын онцлогт тохирсон таримлыг тариалуулж, бүтээгдэхүүний гарцыг нэмэгдүүлнэ. Биелэлт: 2017 онд Төслийн хүрээнд нийлүүлэгдсэн 110 морьны хүчтэй Нью Холланд маркийн тракторын хөдөлгүүрийн зүгшрүүлэлт, тохиргооны ажлыг гүйцэтгэж, 300 мот.цаг явсны дараа Энсада компанийн мэргэжилтнүүд техникийн үйлчилгээ хийсэн. Мөн бууц цацагч, бордоо цацагч болон үрлэгч машиныг ажиллуулан, туршилт тохируулгын ажлыг дээрхи компанийн мэргэжилтнүүдтэй хамтран 6 дугаар сард амжилттай зохион байгуулсан. Австри улсын 2 төрлийн, 8 зүйлийн 21 сортын тэжээлийн олон наст ургамлын холимог үрээр батлагдсан технологийн картын дагуу тариалалтын ажлыг хийж гүйцэтгэхээр төлөвлөж байсан боловч хавар, зуны улиралд хуурайшилт ихтэй, бороо орохгүй гандуу байсныг харгалзан, Австри	БМТН-ОНӨТҮГ	Ж.БАТБАЯСГАЛАН		
						78%

			улсын мэргэжилтэн Бүхграберын зөвлөсний дагуу тариалалтын ажлыг бүтэн жилээр хойшлуулах шаардлагатай болсон. Олон наст үрийн холимог худалдан авах хөрөнгийн асуудлыг ХХААЯ-нд хандаж шийдвэрлэсэн бөгөөд 2018 онд Австри улсаас нийлүүлэхээр төлөвлөсөн. Нийлмэл эрдэс бордоо хэрэглэсэн 10 га талбайд БНХАУ-ын 2 төрлийн 6 зүйл олон наст ургамлын холимог үрээр тариалалт хийсэн. Үрийн нормыг 1 га-д 32 кг-аар тооцож, хөрсийг хөндөхгүйгээр өнгөн хэсгийн сийрүүлэлтийг агротехнологийн дагуу хийж зориулалтын үрлэгчээр хавж үрлэсэн. Бороо ороогүй, хэт халуун байснаас хамаарч тариалсан талбайн цухуйлт муу байсан. Харин 8-р сард бороо үргэлжлэн орсон, мөн талбайд цацсан комплекс эрдэс бордооны үйлчлэлээс хамаарч БНХАУ-ын олон наст ургамлын холимог үрээр тариалалт хийгдсэн 20 га талбайн зарим зүйлийн үетэн ургамлуудын цухуйлт сайжирч ургасан. Байнгын усалгаа хийсэн нөхцөлд БНХАУ-ын болон БНАУ-ын олон настын холимог үр сайн ургаж байгаа нь туршилтын явцад ажиглагдсан. Үетэн ургамлын өндөр 20-40 см, буурцагт ургамлын өндөр 20 см болж, буталж салаалсан. БНХАУ-ын 2 төрөл 6 зүйл, БНАУ-ын 2 төрөл, 8 зүйл, 21 сортын бэлчээрийн олон наст үрийн холимог үрээр харьцуулсан туршилтыг 96 м² талбайд явуулсан. Туршилтын үр дүнгээс харахад БНХАУ-ын болон БНАУ-ын олон наст таримлын холимог үрийн усалгаатай, эрдэс бордоогоор бордсон хувилбар бусдаас илүү сайн ургаж байсан, усалгаагүй, бууцан бордоогоор бордсон, байгалийн ургамал нь дийлж ургасан хувилбарууд дээр ургалт нь маш тааруу байсан. 2018 онд Натро олон наст ургамлын холимог үрийг тариалах арга технологийн дагуу Guettler үрлэгчийг ашиглан 05 дугаар сард 40 га талбайд, 6 дугаар сард 40 га талбайд тариалалтын ажлыг гүйцэтгэсэн. Тариалалт хийсэн нийт талбайн хэмжээгээр авч үзвэл ургалтын эрчим олон наст ургамлын үрийн тариалалтын эхний жил учир харьцангуй бага гарсан. Нийт тариалалт хийсэн 80 га талбайн 70 %-д олон наст таримлын ургалт 8-15 см, 20 %-д 20-30 см орчим өндөртэй		
--	--	--	--	--	--

		байлаа. Хоёр зүйлийн буурцагтан болох Мөлхөө хошоонгор Царгасаас царгас нь ургасан, 6-н зүйлийн үетэнээс <i>Dactyloglomerata</i> , <i>Lolium perenne</i> буюу Олон наст ризгрэс, Нугын дурваалиг, Улаан ботууль зэрэг үетэн ургасан. Нугын биелэг өвсний ургалт муу харин <i>Хуурамч овъёос</i> нэртэй үетэн ургамал огт ургаагүй нь ажиглагдсан. Тариалалт хийсэн талбайгаас туршилтийн журмаар 800 кг-ийн жинтэй 2 боодол өвсийг преслэн, вакумжуулан боож, ногоон тэжээл бэлтгэх ажлыг амжилттай явуулсан.			80%	
		2019 онд Фермийн ойролцоох малчин өрхүүд болон өөрсдийн малаас гарсан өтөг бууцыг ашиглан 100 тонн органик бордоо цуглуулж бэлдсэн. Туршилтын 150 га талбайд хийлгэсэн хөрсний агрохимийн шинжилгээний дүнг харгалзан бордох талбайг сонгож, 5 га газарт бууц цацаж, 10 га талбайг компост бордоогоор бордсон. Мөн тариалалт хийгдээгүй 12 га газрыг намар бууцаар бордсон. Нийт тариалалт хийсэн 80 га талбайгаас сонголт хийж, өвс ургамлын гарц илүү 15 орчим га талбайгаас хадаж, 500 кг жинтэй 11 ширхэг рулон боодол /нийт 5,5 тонн/ вакумжуулсан ногоон тэжээл хураан авсан.			83%	
		2020 онд БНАУ-ын 2 төрөл, 8 зүйл, 21 сортын тэжээлийн олон наст ургамлын холимог үрээр 5 дугаар сард 5 га талбайд, БНХАУ-аас гаралтай 6 зүйл тэжээлийн олон наст ургамлын холимог үрээр 3 га талбайд үрлэгээ хийсэн. Мөн зуны бороо угуулж 6 дугаар сард Хятад үрээр нийт 24 га-д, БНАУ-аас ирсэн 7 зүйл ургамлын хольцоос бүрдсэн үрийг турших зорилгоор 0.5 га-д тус тус тариалалт хийсэн. Дээрх холимог үрнүүдэд өнгөрсөн жил хийлгэсэн лабораторийн шинжилгээний хариутай уялдуулан үрийн нормыг 2 дахин ихэсгэж 1 га-д 30 кг-аар тооцсон.			85%	

Монгол Улсын Их Сургууль, Ургамал хамгааллын хүрээлэн, Төв Азийн хөрс судлалын холбоо зэрэг байгууллагын эрдэмтэн, судлаачидтай хамтран хөрс сайжруулах, органик бордоо бэлтгэх, нэг болон олон наст таримал тариалж тэжээлийн чанарыг үнэлэх, турших зорилгоор туршилтын ажил хийж эхэлсэн. Дараа жил үргэлжлүүлэн хийгдэнэ.

		Хавар эрт тарьсан талбайнуудаас болон, өнгөрсөн жил тариалалт хийсэн талбайгаас намар ургац хураалт хийж 20 боодол 10000 кг орчим вакумжуулсан ногоон тэжээл хураан авсан. Сүүлийн хоёр жилийн хугацаанд ногоон тэжээл хураан авахад 1 га-ын дундаж ургац 450-550 кг-ыг авч байсан бол 2020 оны байдлаар хөрсөнд урьдчилан боловсруулалт хийж, Натро үрээр тариалалт хийсэн талбайд 2 зүйлийн буурцагтан, 5 зүйлийн үетэн ургамлыг ургуулж, төрөл зүйлийг нэмэгдүүлж 1 га-ын дундаж ургацыг 1000 кг, бусад талбайн ургацыг 600 кг болгож сайжруулсан.			
		Үр дүн, үр нөлөө: - Туршилтын 150 га талбайн 1 га-гийн дундаж ургац 2016 оны байдлаар ургамлын төрөл зүйлийн бүрэлдэхүүнээс хамаарч 270-аас 900 кг байсан бол 2020 оны байдлаар хөрсөнд урьдчилан боловсруулалт хийж, малын бууц болон органик бордоогоор бордож, Натро үрээр тариалалт хийсэн талбайд 2 зүйлийн буурцагтан, 5 зүйлийн үетэн ургамлыг ургуулж, төрөл зүйлийг нэмэгдүүлж 1 га-ын дундаж ургацыг 1000 кг болгож нэмэгдүүлсэн нь 2016 онтой харьцуулахад 110 гаруй хувийн өсөлттэй байна. - Бэлчээрийн талбайг хагалж хөндөлгүй, хөрсний унаган төрхийг алдагдуулахгүйгээр тариалдаг Австри улсын шинэ технологийг нэвтрүүлж, тус улсад үйлдвэрлэсэн 2 төрлийн, 8 зүйлийн 21 сортын олон наст ургамлын үрийн холимог "Натро үр"-ийг тариалж, 2018 онд 800 кг-тай 2 рулон буюу 1600 кг шинэ төрлийн ногоон тэжээл бэлтгэн нийлүүлж байсан бол 2019 онд 5500 кг, 2020 онд 10000 кг тус тус бэлтгэн өмнөх онтой харьцуулахад 180 гаруй хувиар нэмэгдүүлсэн. - Газар тариалангийн салбарт нэвтэрч буй бэлчээрийн талбайг хагалахгүйгээр тариалдаг Австри улсын дээр дурьдсан шинэ техник, технологийг иж бүрэн нийлүүлж, туршилт, тохируулгын амжилттай гүйцэтгэсэний үр дүнд Монгол улсын ногоон хөгжлийн бодлогод нийцсэн бэлчээрийн талхагдлыг бууруулах, цөлжилтийг зогсоох боломж бүрдсэн. 2016 оны гүйцэтгэлийг 2020 онтой харьцуулахад 7 хувийн өсөлттэй гарсан бөгөөд нийт ажлуудын Гүйцэтгэлийн дундаж хувь 81,5 хувьтай байна.			
3.	1.6.5	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний худалдан авах үйл ажиллагааны сонгон шалгаруулалтыг ил тод болгож, иргэд олон нийтийн оролцоо, хяналтыг нэмэгдүүлнэ.			

		2016 онд Нийт 1,055,364,496 төгрөгийн хөрөнгө оруулалтын ажил хийгдсэнээс НХХААГ-аас зарлагдсан тендерийн дагуу “Энсада трактрон” ХХК 917,600,000 төгрөгийн Хадлан, тэжээл бэлтгэх зориулалттай техник тоног төхөөрөмжүүдийг нийлүүлсэн. Мөн хашаа хайсны 137,764,496.40 төгрөгийн бүтээн байгуулалт хийгдсэн байна. Байгууллагын дансанд бүртгэлгүй байгаа хөрөнгө оруулалтын ажлаар хийгдсэн фермийн барилга байгууламж 890 сая болон 56 сая төгрөгийн 2 ш худагийг Нийслэлийн Өмч ашиглалт, удирдлагын газрын албан тоотын дагуу хүлээн авах ажлыг шийдвэрлүүлэхээр холбогдох газруудад хандсан байгаа. Мөн фермийн 1 га газрын гэрээг хийж мэргэжлийн үнэлгээний газраар үнэлүүлэн дансанд бүртгэлжүүлэх ажлууд байна. 2018 онд Нийслэлийн худалдан авах ажиллагааны газраас зарлагдсан тендерт “Глобал бизнес” ХХК шалгарч 226,202,519 төгрөгийн 9 нэр төрлийн бага оврын хөдөө аж ахуйн тоног төхөөрөмж, 1 авто машин нийлүүлсэн. 2019 онд Нийслэлийн худалдан авах ажиллагааны газраас зарлагдсан 150,500,000 төгрөгийн төсөвтэй техник тоног төхөөрөмжийн агуулах барих тендерт “Суврага өндөр” ХХК шалгарч ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Дээрхи ажил нь 2020 онд үргэлжлэн хийгдэж дууссан. Улсын комисс барилгыг хүлээж аваагүй байгаа болно.			
		Үр дүн, үр нөлөө: - Төслийн хүрээнд нийлүүлэгдсэн хөдөө, аж ахуйн техник, тоног төхөөрөмжүүд иж бүрэн туршилт, тохируулгын ажил амжилттай хийгдсэний үр дүнд бэлчээрийн талбайг хагалахгүйгээр 21 төрлийн үрийн холимог бүхий Натро тариалж, шинэ төрлийн ногоон тэжээл бэлтгэн, саалийн үнээний сүүний гарцыг нэмэгдүүлсэн. - Хөдөө аж ахуйн зориулалт бүхий бага оврын анжис, хүнд диск, роторт сийрүүлэгч, төмс үрлэгч, төмс хураагч, усалгааны систем, нарийн ногооны үрлэгч, хор цацагч төмсний кон болон 5 тоннын даацтай өргөгч кран зэрэг 10 төрлийн тоног төхөөрөмжүүдийг		80%	
				80%	
				90%	

		нийлүүлэгдсэний үр дүнд газар тариалангийн үйлчилгээг иргэд, аж ахуйн нэгжийн захиалгаар чанарын өндөр түвшинд гүйцэтгэх боломж бүрдэж, 2020 онд 5 иргэн, 2 аж ахуйн нэгжийн захиалгын дагуу талбайн боловсруулалт хийх, хадлан тэжээл болон төмс хураах ажлуудыг гүйцэтгэсэн.			
4.	5.2.4	2016-2020 хооронд хийж гүйцэтгэсэн ажлын дундаж 83,3 хувьтай байна. Төрийн үйлчилгээг цахимжуулахад шаардлагатай баримт материалыг тоон хэлбэрт шилжүүлэн, салбар бүрийн цахим мэдээллийн нэгдсэн сан/ цахим архив/-г үүсгэнэ. 2016 онд Даргын А тушаал 17, Б тушаал 17 гарсан E.Doc програмд цахим архив үүсгэсэн. 2017 онд Даргын А тушаал 30, Б тушаал 55 гарсанг E.Doc програмд цахим архив үүсгэн хадгалсан. 2018 онд Даргын А тушаал 22, Б тушаал 34 гарсанг E.Doc програмд цахим архив үүсгэн хадгалсан байна. 2019 онд Даргын А тушаал 28, Б тушаал 28 гарсанг E.Doc програмд цахим архив үүсгэн хадгалсан. 2020 онд Даргын А тушаал 17, Б тушаал 43 гарсанг E.Doc програмд цахим архив үүсгэн хадгалахад бэлэн болсон.		85%	
		Үр дүн, үр нөлөө: 2016-2020 оны даргын А, Б тушаалыг цахим хэлбэрт шилжүүлсэнээр E.Doc програмаас шууд харах боломжтой болсон. Тоон үзүүлэлтээр 85%-тай хэрэгжсэн.			

"БЭЛЧЭЭРИЙН МЕНЕЖМЕНТ ТӨСЛИЙН НЭГЖ" ОНӨТҮГ
НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН ЗАХИРАГЧИЙН 2016-2020 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ
ҮНДСЭН ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ 4 АРГА ХЭМЖЭЭ

2020 оны жилийн эцсийн байдлаар

Улаанбаатар хот

Нийслэлийн Засаг даргын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төвлөвөгөөнд үндсэн хэрэгжүүлэгчээр туссан нийт 4 арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.	
Үндсэн хэрэгжүүлэхээр тусгагдсан 4 арга хэмжээ	
ҮР ДҮНТЭЙ (100%)	4
ТОДОРХОЙ ҮР ДҮНД ХҮРСЭН (70 %)	-
ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ ШААРДЛАГАТАЙ (40 %)	-
ҮР ДҮНГҮЙ (0-30 %)	-
ҮНЭЛЭХ БОЛОМЖГҮЙ	-
Биелэлтийн дундаж хувь	82,57 %

ХАМТРАН ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ БАЙХГҮЙ БОЛНО.

Нийслэлийн Засаг даргын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төвлөвөгөөнд ХАМТРАН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧЭЭР ТУССАН НИЙТ арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.	
ҮР ДҮНТЭЙ (100 %)	-
ТОДОРХОЙ ҮР ДҮНД ХҮРСЭН (70 %)	-
ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ ШААРДЛАГАТАЙ (40 %)	-
ҮР ДҮНГҮЙ (0-30 %)	-
ҮНЭЛЭХ БОЛОМЖГҮЙ	-
Биелэлтийн дундаж хувь	

Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчийн 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт хэрэгжүүлэхээр тусгагдсан нийт 4 арга хэмжээний биелэлт 82,57 %-ийн биелэлттэй байна.

БОЛОВСРУУЛСАН: **Бэлчээрийн менежмент төслийн нэгж**
 ТӨСЛИЙН МЕНЕЖЕР: **Г.ПҮРЭВСҮРЭН**
 ХЯНАСАН: **Г.ГАЛДӨЛ**
 ДАРГА

НИЙСЛЭЛИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2020 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙН БИЕЛЭЛТ

2020.12.25

Улаанбаатар хот

д/д	Үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн заалт	Нийслэлийн Эдийн засаг, нийгмийг 2020 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшин	Хүрэх түвшин	Зарцуулсан хөрөнгө эх үүсвэр /сая.төг/	Үнэлгээний хувь
НЭГ. МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН 2016-2020 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР, НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН ЗАХИРАГЧИЙН 2016-2020 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР							
НИЙСЛЭЛИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2020 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ /Тусгайлан заасан заалт байхгүй 2019 онд тусгагдсан ажлыг үргэлжлүүлэн хийж байна./							
1	Хөдөө аж ахуйн зориулалттай газрын ашиглалтыг сайжруулж, өрхийн тариаланг нэмэгдүүлэн хөрс цаг уурын онцлогт тохирсон таримлыг тариалуулж, бүтээгдэхүүний гарцыг нэмэгдүүлнэ.	1-36. Бэлчээрийн талбайд олон настын үрийн холимгоор тариалалт хийж, хөрсний чанарыг сайжруулна.	БМТН-ОНӨТҮГ	1. 1 га-аас авах ногоон тэжээлийн ургацын өсөлт, дахин их	2	-	80%
				2. Машин, тоног төхөөрөмж хадгалах байр тоо	1	150.5	95%
		1.3.5		Биелэлт:	Шалгуур үзүүлэлт 1. Энэ жил БНАУ-ын 2 төрөл, 8 зүйл, 21 сортын тэжээлийн олон наст ургамлын холимог үрээр 05 дугаар сарын 1 дүгээр арав хоногт багтаан 5 га талбайд, БНХАУ-аас гаралтай 6 зүйл тэжээлийн олон наст ургамлын холимог үрээр 3 га талбайд үрлэгээ хийсэн. Зуны бороо утуулж 6 дугаар сарын 2-р арав хоногоос эхэлж, Хятад үрээр нийт 24 га-д, БНАУ-аас ирсэн 7 зүйл ургамлын хольцоос бүрдсэн үрийг турших зорилгоор 0.5 га-д тус тус тариалалт хийсэн. Дээрх холимог үрнүүдэд өнгөрсөн жил хийлгэсэн лабораторийн шинжилгээний хариуг үндэслэн, үрийн нормыг 2 дахин ихэсгэж 1 га-д 30 кг-аар тооцож, үрлэгээний ажлыг явуулав. Мөн туршилтын талбайд сонголт хийж, нийт 11 га газрыг азот, фосфор, калийн /NPK/ нийлмэл эрдэс бордоогоор 5 га талбайг өнгөрсөн жил бэлтгэсэн компост бордоогоор, 9 га талбайг малын өтөг бууцаар бордох ажлыг хийж гүйцэтгэв. Нийслэлийн Захирагчийн ажлын алба, НХХААГ, Төв Азийн хөрс судлалын холбоо, "Өнгө нэм" ТББ, зарим нэр бүхий хоол, хүнс үйлдвэрлэгч байгууллагуудтай хамтран хүнсний био хог		

	хаягдал малын өтөг бууцыг хольж 200 тн компост бордоо хийхээр төлөвлөснөөс 80 тн-ыг цуглуулж бордоо болгохоор ажиллаж байна. 2020 оны 9-р сарын 14-ний байдлаар Натро болон Хятад үрээр тариалалт хийсэн 5 га, өнгөрсөн жил тариалалт хийсэн 8 га-аас 450 кг-тай 20 боодол ногоон тэжээл хураан аваад байна. Өнгөрсөн хоёр жилийн хугацаанд ногоон тэжээл хураан авахад 1 га-ын дундаж ургац 450-550 кг-ыг авч байсан бол 2020 оны байдлаар Натро үрээр бордож тариалалт хийсэн талбайд 2 зүйлийн буурцагтан, 5 зүйлийн үетэн ургамлыг ургуулж төрөл зүйлийг нэмэгдүүлж 1 га-ын дундаж ургацыг 1000 кг, бусад талбайн ургацыг 600 кг болгож сайжруулсан. Шалгуур үзүүлэлт 2. “Хөдөө аж ахуйн техник, тоног төхөөрөмж хадгалах байр барих” тендерт ялсан “Суврага өндөр” компанийн мэргэжилтнүүдтэй хамтран талбайн хэмжилт хийх, хөрсний дээж авах болон ажлын зураг боловсруулан батлуулахад шаардлагатай баримт бичгийг гарган өгч хамтран ажилласан. Төлөвлөгөөний дагуу 5 дугаар сард барилгын суурийн ажлыг эхлүүлж, барилга угсралтын ажлыг шат дараалан амжилттай гүйцэтгэн, 8 дугаар сарын 20 –ны өдөр барилгын ажлыг бүрэн дуусгаж, Гүйцэтгэгч байгууллагын зүгээс Нийслэлийн Хөрөнгө оруулалтын газарт улсын комисс ажиллуулан, уг объектийг хүлээн авах талаар хүсэлт тавьсан. Өнөөдрийн байдлаар Улсын комисс хүлээн авах ажил хүлээгдэж байна.	95%
Үр дүн, үр нөлөө:	Энэхүү ажлууд амжилттай хийгдсэнээр нийслэл орчмын бэлчээрийн талхагдал буурч, хөрсний үржил шим нэмэгдэж, бэлчээрийн талбайн ургамлын төрөл зүйл нэмэгдэж, ашиглалт сайжирна. Шинэ төрлийн ногоон тэжээл бэлтгэн нийлүүлсний үр дүнд саалийн хугацаанд үнээний сүүний гарц 1.5-2 дахин нэмэгдэх боломж бүрдэнэ.	87,5%

"БЭЛЧЭЭРИЙН МЕНЕЖМЕНТ ТӨСЛИЙН НЭГЖ" ОНӨТҮГ
НИЙСЛЭЛИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2020 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙН БИЕЛЭЛТ
ҮНДСЭН ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ 2 АРГА ХЭМЖЭЭ

Улаанбаатар хот

2020 оны жилийн эцсийн байдлаар

НИЙСЛЭЛИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2019 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛД ҮНДСЭН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧЭЭР ТУССАН НИЙТ 2 АРГА ХЭМЖЭЭГ ҮРГЭЛЖЛҮҮЛЭН ХЭРЭГЖҮҮЛЭН АЖИЛЛАЖ 90 %-ИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛТЭЙ АЖИЛЛАЖ БАЙНА.	
ҮР ДҮНТЭЙ (100%)	95%
ТОДОРХОЙ ҮР ДҮНД ХҮРСЭН (70 %)	80%
ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ ШААРДЛАГАТАЙ (40 %)	-
ҮР ДҮНГҮЙ (0-30 %)	-
ҮНЭЛЭХ БОЛОМЖҮҮЙ	-
Биелэлтийн дундаж хувь	87,5%

ХАМТРАН ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ БАЙХГҮЙ БОЛНО.

НИЙСЛЭЛИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2019 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛД ХАМТРАН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧЭЭР ТУССАН НИЙТ АРГА ХЭМЖЭЭГ ҮРГЭЛЖЛҮҮЛЭН ХЭРЭГЖҮҮЛЭН АЖИЛЛАЖ %-ИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛТЭЙ АЖИЛЛАЖ БАЙНА.	
ҮР ДҮНТЭЙ (100 %)	-
ТОДОРХОЙ ҮР ДҮНД ХҮРСЭН (70 %)	-
ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ ШААРДЛАГАТАЙ (40 %)	-
ҮР ДҮНГҮЙ (0-30 %)	-
ҮНЭЛЭХ БОЛОМЖҮҮЙ	-
Биелэлтийн дундаж хувь	

Нийслэлийн Эдийн засаг, нийгмийг 2020 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд хэрэгжүүлэхээр тусгагдсан нийт 2 арга хэмжээний биелэлт 87, 5 %-ийн биелэлттэй байна.

БОЛОВСРУУЛСАН:
 ТӨСЛИЙН МЕНЕЖЕР
 Г.ПҮРЭВСҮРЭН

ХЯНАСАН:
 ДАРГА
 Г.ГАЛДӨЛ

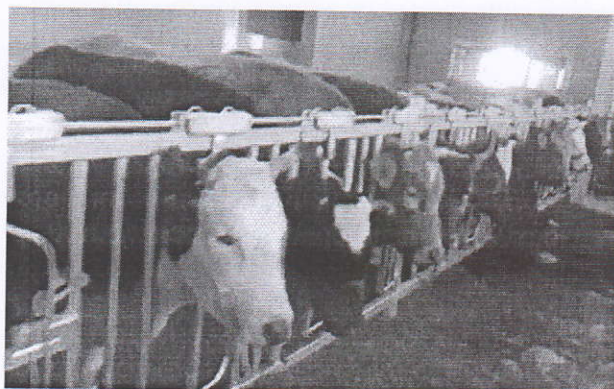
НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН ЗАХИРАГЧИЙН 2016-2020 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨРТ ОРСОН “БЭЛЧЭЭРИЙН МЕНЕЖМЕНТ ТӨСЛИЙН НЭГЖ” ОНӨТҮГ-Т ХАМААРАЛТАЙ ЗААЛТУУДЫН БИЕЛЭЛТИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2020.12.28

Улаанбаатар хот

Нийслэлийн Засаг даргын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт манай байгууллагын зүгээс дараахь 2 заалтыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, амжилттай биелүүлсэн болно. Үүнд:

- **1.3.3. “Мал аж ахуйг эрчимжсэн цогц байдлаар хөгжүүлэн, сүү, махны фермерийн аж ахуйд дэмжлэг үзүүлэх замаар нийслэлийн хүн амын сүү, махны хэрэгцээг дотоодын бүтээгдэхүүнээр хангана” заалтын хүрээнд дараахь ажлуудыг гүйцэтгэсэн. Үүнд:**
- Саалийн үнээний загвар ферм барих 2016 онд зарлагдсан нээлттэй тендерт шалгарсан “Сайн констракшн” 90 үнээний загвар ферм, сургалтын төвийн барилга, машин механизмын гараж, өвс хадлан хадгалах сарай зэрэг барилга байгууламжууд барьж дуусган, хүлээлгэн өгсөн.
- Нийслэлийн засаг даргын 2017 оны А-873 тоот захирамжийн дагуу хотын мал аж ахуй эрхлэхийг хориглосон бүсээс гаргасан малнаас 30 тугалтай үнээг сонгон авч, уг фермд байрлуулан туршилтын ажлыг явуулах боломж бүрдсэн.

Зураг № 1,2. 90 үнээний загвар фермийн үйл ажиллагаатай танилцаж байгаа нь

- Саалийн үнээнүүдээс харилцан адилгүй сүүний гарцтай 3-4 үнээг мэргэжлийн байгууллагын оролцоотойгоор сонгон авч 2019 оны өвөл вакумжуулан боож бэлтгэсэн ногоон тэжээлээр тэжээж, сүүний гарцны харьцуулсан судалгааг хийсэн. Судалгааны үр дүн нь 2019 онд 2 үнээний сүүний дундаж гарц 47,5%, 2020 онд 3 үнээний сүүний дундаж гарц 54,3% болон нэмэгдсэн байна.

Шинэ төрлийн ногоон тэжээлээр тэжээсний дараа саалийн үнээний сүүний гарц нэмэгдсэн байдал /2020.01.01-2020.01.31/

№	Хяналтын үзүүлэлт	Эхний саамны хэмжээ, гр	Эцсийн саамны хэмжээ, гр	Саамны нэмэгдсэн хэмжээ, гр	Нэмэгдсэн хувь
1.	Цагаан үнээ	1420	2300	880	61%
2.	Хар халзан үнээ /18571/	1580	2230	650	41%
3.	Бор алаг үнээ /018579/	1430	2310	880	61%

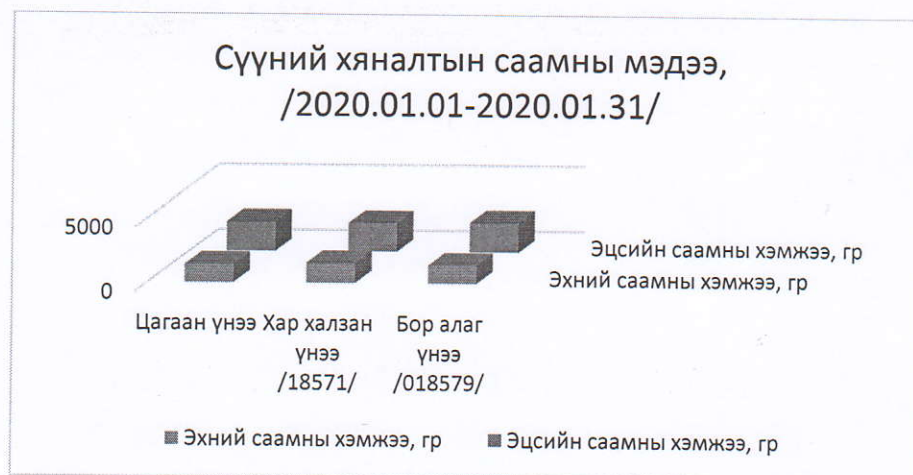
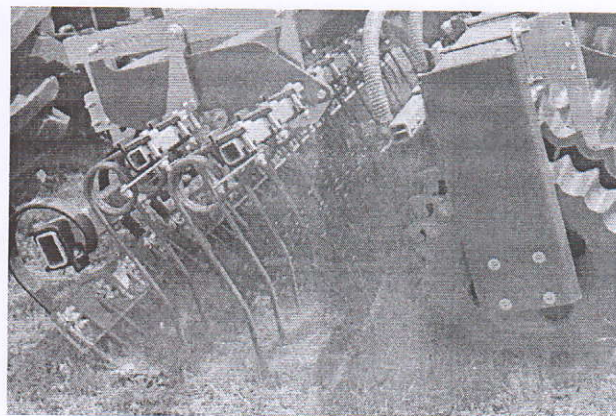

График №1.

1.3.5. Хөдөө аж ахуйн зориулалттай газрын ашиглалтыг сайжруулж, өрхийн тариаланг нэмэгдүүлэн, хөрс, цаг уурын онцлогт тохирсон таримлыг тариалуулж, бүтээгдэхүүний гарцыг нэмэгдүүлнэ. Энэ заалтын хүрээнд дараахь ажлуудыг гүйцэтгэв. Үүнд:

- Туршилтын 150 га талбайн 1 га-гийн дундаж ургац 2016 оны байдлаар ургамлын төрөл зүйлийн бүрэлдэхүүнээс хамаарч 270-аас 900 кг байсан бол 2020 оны байдлаар хөрсөнд урьдчилан боловсруулалт хийж, малын бууц болон органик бордоогоор бордож, Натро үрээр тариалалт хийсэн талбайд 2 зүйлийн буурцагтан, 5 зүйлийн үетэн ургамлыг ургуулж, төрөл зүйлийг нэмэгдүүлж 1 га-ын дундаж ургацыг 1000 кг болгож нэмэгдүүлсэн нь 2016 онтой харьцуулахад 110 гаруй хувийн өсөлттэй байна.
- Бэлчээрийн талбайг хагалж хөндөлгүй, хөрсний унаган төрхийг алдагдуулахгүйгээр тариалдаг Австри улсын шинэ технологийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлж, тус улсад үйлдвэрлэсэн олон наст ургамлын үрийн холимог "Натро үр"-ийг тариалж, 2018 онд 800 кг-тай 2 рулон буюу 1600 кг шинэ төрлийн ногоон тэжээл бэлтгэн нийлүүлж байсан бол 2019 онд 5500 кг, 2020 онд 10000 кг тус тус бэлтгэн өмнөх онтой харьцуулахад тэжээлийн хэмжээг 180 гаруй хувиар нэмэгдүүлсэн.
- Бэлчээрийн талбайг хагалахгүйгээр тариалах Австри улсын газар тариалангийн салбарт нэвтэрч буй дээр дурьдсан орчин үеийн шинэ техник, технологийг иж бүрэн нийлүүлж, туршилт, тохируулгын амжилттай гүйцэтгэсэний үр дүнд бэлчээрийн талхагдлыг бууруулах, цөлжилтийг зогсоох боломж бүрдсэн.

Зураг №3,4. Герман улсад үйлдвэрлэсэн Гуттлер үрлэгчийг ашиглан тариалантын ажил хийж байгаа байдал /2016 он/

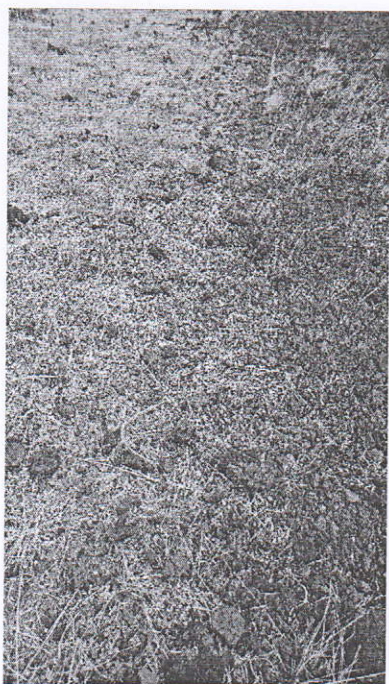

Зураг №5. Тариалалт хийгдээгүй талбай

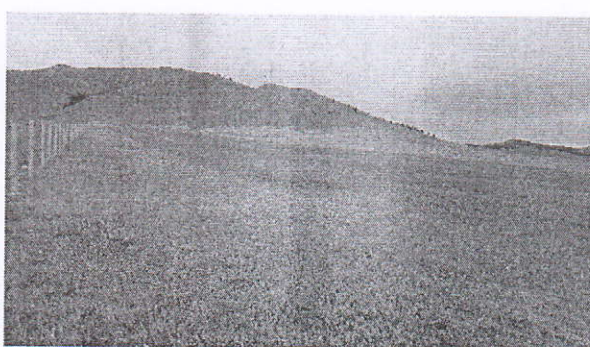
Зураг №6. Тариалалт хийгдсэн талбай

/2017 он/

Зураг №:7,8,9. Нийлмэл эрдэс бордоо болон органик бордоогоор талбайг бордсон байдал

/2020 он

Зураг №: 10,11. Органик болон эрдэс бордоогоор бордож, тариалалт хийсэн талбай

/2020 он/

Зураг №:12,13,14,15. Ногоон тэжээлийн ургац болон хадлан авч, шинэ төрлийн вакумжуулсан ногоон тэжээл бэлтгэсэн байдал /2020 он/

2018 онд туршилтын журмаар 15 га талбайгаас 9-р сарын эхээр түүвэрлэсэн хадалт хийж 800 кг-тай 2 боодол ногоон тэжээл, 400 кг-аар преселж боосон 3200 кг өвсөн тэжээл хураан авсан. Ургац хураалтаас өмнө 5-н цэгээс 1 м² талбайгаас 3-н давталттай өвсний дээж авч ерөнхий шинжилгээ хийлгэсэн. Вакумжуулсан ногоон тэжээл бэлтгэсэн хэсгийн уургийн агууламж нь 2%-иар илүү байсан. Тайлбарыг График № 2- т харуулав.

График №2.

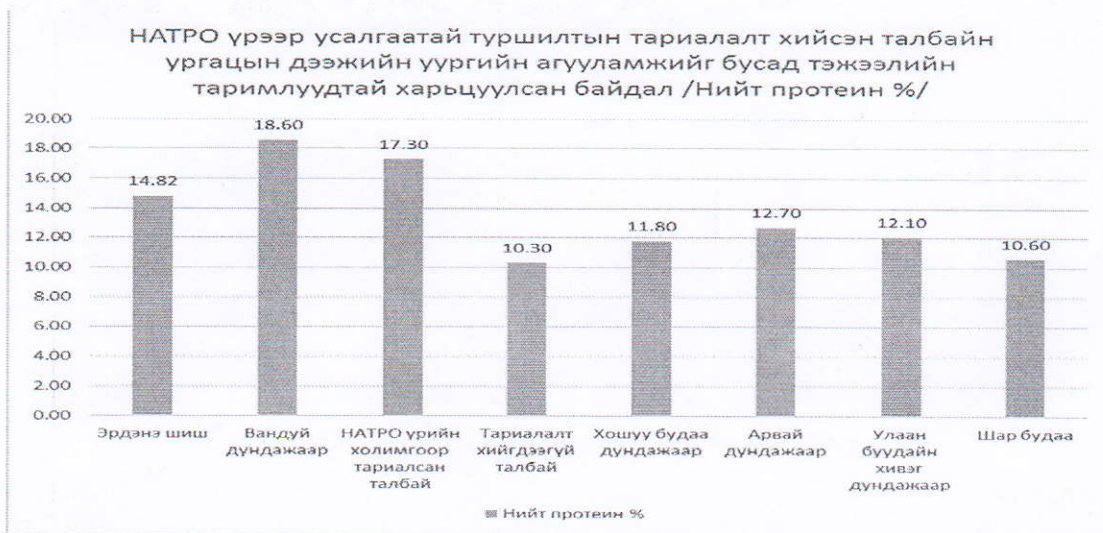
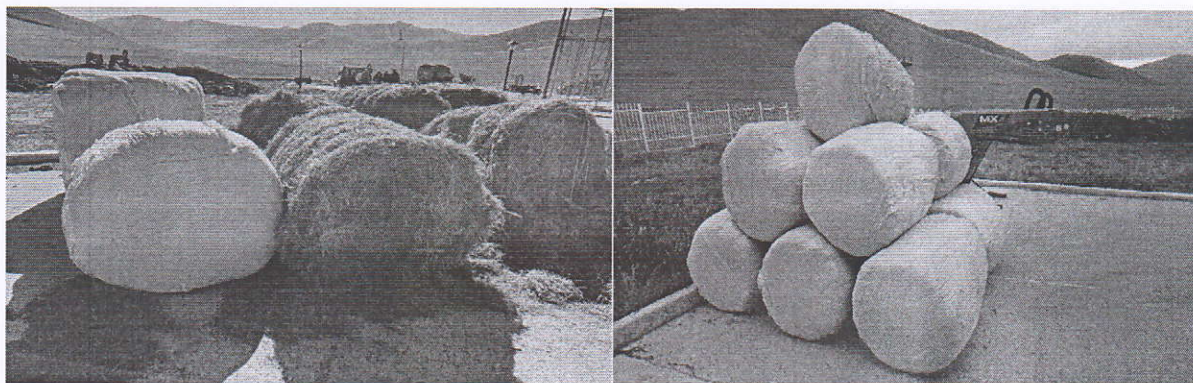

График №3

- 2019 онд 15 га газраас 8,9 дүгээр сард ургалтын хэмжээнээс хамааруулан түүвэрлэн хадалт хийж, 11 рулон буюу 5500 кг ногоон тэжээл хураан авсан бөгөөд 2018, 2019 оны 1 га талбайн дундаж ургац 500-550 кг байсан.

Зураг №5. Вакумжуулсан ногоон тэжээл

Эрдэс бордоогоор бордсон хөрсний ялзмагийн агууламж 2.76%-аас 3.99% болж 1.23 %-аар, шим тэжээлийн элементүүд 100 гр хөрсөнд нитрат азот /NO₃/ 1.65 мг-аас 3.19 мг болж 1.54 мг-аар, фосфор /P₂O₅/ 1.6 мг-аас 2 мг болж 0.4 мг-аар, кали /K₂O/ 34 мг-аас 54 мг болж 20 мг-аар тус тус нэмэгдсэн. График №3 –д харуулав.

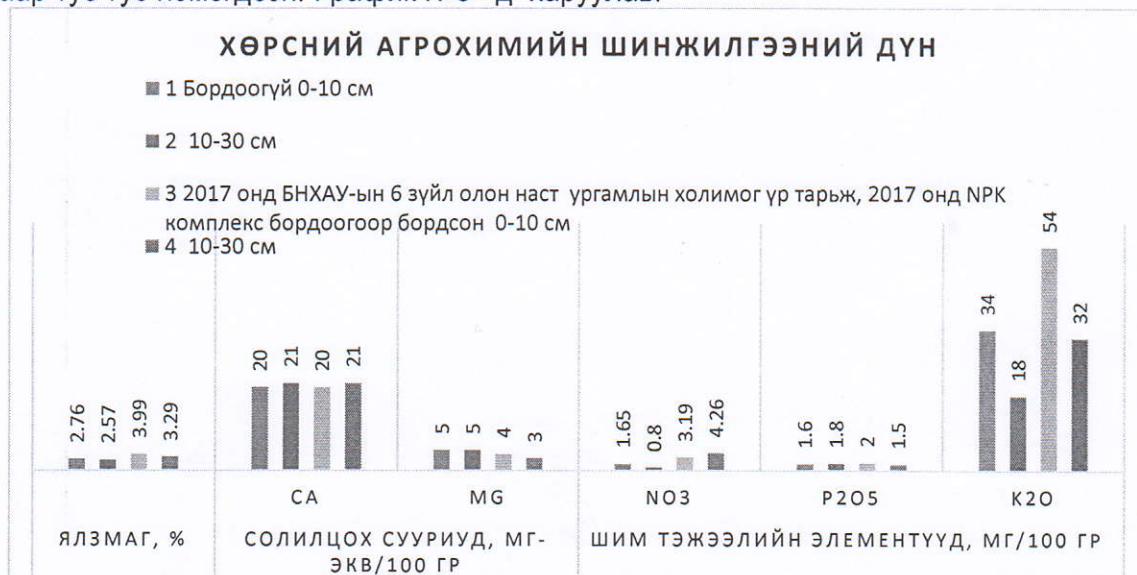

График № 4 . Хөрсний шинжилгээний дүн

Бэлчээрийн аж ахуйд зориулсан New Holland маркийн 2 трактор, бордоо цацагч, холигч ба шүршигчтэй шивх цацагч, үрлэгч Guettler, хадуур, вакумжуулан боох төхөөрөмж, бууц цацагч төхөөрөмж, өвс хадлан баалдах, сэврээх төхөөрөмж зэрэг 8 төрлийн тоног төхөөрөмжүүдийг Энсада компани нийлүүлж, 2017 онд Сэлэнгэ аймгийн Ерөө суманд 100 га газарт байгалийн хадлан авч, хадуур, тармуур, сэврээгч болон пресслэгч төхөөрөмжүүдийг хадлангийн талбай дээр амжилттай туршиж, хүлээн авсан

Зураг № 8,9 Техник, тоног төхөөрөмжийн туршилтын ажил

Мөн 2018 оны 5 дугаар сард “Глобал бизнес линк” компани хөдөө аж ахуйн зориулалт бүхий бага оврын анжис, хүнд диск, роторт сийрүүлэгч, төмс үрлэгч, төмс хураагч, усалгааны систем, нарийн ногоо үрлэгч, хор цацагч, төмсний кон болон 5 тоннын даацтай өргөгч кран зэрэг 10 төрлийн тоног төхөөрөмжүүдийг амжилттай нийлүүлж, иргэд, аж ахуйн нэгжийн захиалгаар хямд үнээр чанарын өндөр түвшинд газар тариалангийн үйлчилгээ үзүүлэх боломж бүрдсэн.

ЦААШИД АНХААРАХ ЗҮЙЛ:

- Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа 2050” болон Монгол улсын “Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030” бодлогын баримт бичгүүдийн Ногоон хөгжлийн хэсгийн заалтад орсон “Хөрсний үржил шимийг нэмэгдүүлж, газрын доройтлыг бууруулан, цөлжилтөөс сэргийлэх” гэсэн заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Нийслэлийн засаг даргын 2021 оны эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд заалт оруулж, хэрэгжүүлэх

Танилцуулга бэлтгэсэн:

Төслийн менежер

Г.Пүрэвсүрэн

Г.Пүрэвсүрэн

**Хянасан:
Дарга**

Г.Галдөл

Г.Галдөл

**БЭЛЧЭЭРИЙН МЕНЕЖМЕНТ ТӨСЛИЙН НЭГЖ
ОНӨТҮГ-Н ХУРЛЫН ТЭМДЭГЛЭЛ**

2020 оны 12 дугаар сарын 25

№

Улаанбаатар хот

Хурал 10:00 цагт байгууллагын даргын өрөөнд эхлэв.

Хурлыг удирдсан: Дарга Г.Галдэл

Хуралд оролцсон: Төслийн менежер Г.Пүрэвсүрэн, Нягтлан бодогч Ц.Мөнхдөл, Агрономч Б.Баярцэцэг, Хүний нөөц, бичиг хэргийн мэргэжилтэн Х.Гэрэлцэцэг нар оролцов.

Хэлэлцэх асуудал:

- Нийслэлийн Засаг даргын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үр дүнгийн тухай
- Нийслэлийн Эдийн засаг нийгмийг 2020 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийн тухай
- Хэлэлцэж байгаа асуудалтай холбоотой дэлгэрэнгүй мэдээллийг Төслийн менежер Г.Пүрэвсүрэн танилцуулав.

Менежер Г.Пүрэвсүрэн: Нийслэлийн Засаг даргын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт манай байгууллагын зүгээс 1.3.3 болон 1.3.5 гэсэн тодорхой 2 заалтын хүрээнд ажил гүйцэтгэж ирлээ. Эхний заалт бол “Мал аж ахуйг эрчимжсэн цогц байдлаар хөгжүүлэн, сүү, махны фермерийн аж ахуйд дэмжлэг үзүүлэх замаар нийслэлийн хүн амын сүү, махны хэрэгцээг дотоодын бүтээгдэхүүнээр хангана” гэсэн том зорилтын хүрээнд хийгдэх ажил байлаа. Энэ ажлын хүрээнд 90 үнээний загвар ферм барьж, ашиглалтанд оруулсан, нийслэлийн хориглосон бүсээс гаргасан иргэдийн малнаас 30 тугалтай үнээ сонгон авч, уг фермд байрлуулсан, шинэ төрлийн ногоон тэжээлээр саалийн үнээг туршилтын журмаар бордож, тодорхой үр дүнд хүрсэн зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэлээ. Харин 2 дугаар заалт бол “Хөдөө аж ахуйн зориулалттай газрын ашиглалтыг сайжруулж, өрхийн тариаланг нэмэгдүүлэн, хөрс, цаг уурын онцлогт тохирсон таримлыг тариалуулж, бүтээгдэхүүний гарцыг нэмэгдүүлнэ” гэсэн манай “Бэлчээрийн менежментийг сайжруулан, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх” тухай хөтөлбөртэй шууд холбоотой заалт юм. Бид энэ ажлын хүрээнд ч мөн багагүй ажлуудыг гүйцэтгэсэн. Тайлангийн хугацаанд төслийн хүрээнд нийлүүлэгдэх хөдөө аж ахуйн бүхий л техник, тоног төхөөрөмжүүдийг нийлүүлж, туршилт тохируулгын ажлыг амжилттай явуулж, хүлээн авлаа. Мөн эдгээр техник, тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглан хөрс боловсруулах, тариалах, хураан авах болон вакуумжуулан боож, шинэ төрлийн ногоон тэжээл гарган авах ажлыг туршиж, амжилттай гүйцэтгэлээ. Хэдийгээр дээрхи ажлуудыг хэрэгжүүлэх явцад цаг агаарын хүндрэлтэй нөхцөл үүсч, бороо хур орохгүй байх, олон настын үрийн холимог худалдан авах санхүүжилтийн асуудал шийдэгдэхгүй хойшлогдох, барилгын ажлын тендер

ялсан компани ажлаа дутуу гүйцэтгэх зэрэг байгаль цаг уур, санхүү болон техникийн асуудлууд гарч байсан ч гэсэн үндсэн ажлуудаа гүйцэтгэхийн төлөө манайхан сайн ажилласан гэж үзэж байна.

Харин Нийслэлийн эдийн засаг, нийгмийг 2020 онд хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийн тухайд бол 2019 оны төлөвлөгөөт ажлаас шилжиж ирсэн “Хөдөө аж, ахуйн тоног төхөөрөмжийн агуулах барих” ажил 8 дугаар сард бүрэн дуусч, улсын комисст хүлээлгэн өгөхөд бэлэн болсон байгаа. Тийм учраас 2020 оны үндсэн чиглэлийн биелэлт хангалттай гэж үзэж байна. Ногоон масс хэрхэн нэмэгдүүлсэн талаар Баярцэцэг ярих уу.

Б.Баярцэцэг: Бэлчээрийн талбайд олон настын холимог үрээр тариалалт хийж хөрсний чанарыг сайжруулах арга хэмжээний нэг шалгуур үзүүлэлт нь 1 га-аас авах ногоон тэжээл буюу ургацын хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлнэ гэсэн заалт байсан. Манай туршилтын 150 га талбайн хувьд 1 га-ийн ургац дийлэнхи талайд 450 кг-аас бага байдаг. Үүнийг 2018, 2019 оны ургацаас харж болно. Харин энэ жилийн хувьд эрт 5 дугаар сарын эхээр органик болон эрдэс бордоогоор бордож, Натро үрээр тариалалт хийсэний үр дүнд 1 га-гийн ургацыг 1000 кг хүргэж бараг 2 дахин нэмэгдүүлж чадсан. Мөн буурцагтан ургамал сайн ургахгүй байсаныг цэцэглэж амжаагүй ч ургуулж, ургамлын төрөл зүйлийг нэмж чадсан. Энэ бол бид нарын ажлын бас нэг амжилт гэж бодож байна.

Ц.Мөнхдөл: 2016-2020 оны байдлаар нийт 1,281,567,015 төгрөгийн хөрөнгө оруулалтын ажил хийгдсэнээс хөдөө аж ахуйн том оврын техник тоног төхөөрөмжүүд нийт өртөг 917,600,000 төгрөг, хашаа хайсны нийт өртөг 137,764,496.40 төгрөг, 9 нэр төрлийн бага оврын хөдөө аж ахуйн тоног төхөөрөмж, 1 авто машины нийт өртөг нь 226,202,519 төгрөг байсан байна. 2019 онд Нийслэлийн худалдан авах ажиллагааны газраас зарлагдсан 150,500,000 төгрөгийн төсөвтэй техник тоног төхөөрөмжийн агуулах барих тендерт “Суврага өндөр” ХХК шалгарч ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Дээрхи ажил нь 2020 онд үргэлжлэн хийгдэж дууссан. Улсын комисс барилгыг хүлээж аваагүй байгаа болно.

Ер нь жил болгон Урсгал үйл ажиллагааны төсвийн төсөлд болон Нийслэлийн Эдийн засаг нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд үр, бордооны мөнгө хүссэн боловч батлагдаагүй учраас байгууллагын батлагдсан төсвөөс тодорхой хувийн зардал гаргаж 2019 оны тариалалт хийсэн Натро үр эрдэс бордоог авсан. 2021 оны төсвийн төсөлд мөн тусгасан байгаа.

Цаашид 2021 онд хийгдэж шийдвэрлүүлэх асуудлууд болох байгууллагын дансанд бүртгэлгүй байгаа хөрөнгө оруулалтын ажлаар хийгдсэн фермийн барилга байгууламж болон 2 ш худагийг Нийслэлийн Өмч ашиглалт, удирдлагын газрын албан тоотын дагуу хүлээн авах ажлыг шийдвэрлүүлэхээр холбогдох газруудад хандсан байгаа. Мөн фермийн 1 га газрын гэрээг хийж мэргэжлийн үнэлгээний газраар үнэлүүлэн дансанд бүртгэлжүүлэх ажлууд байна.

Г.Пүрэвсүрэн: Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа 2050” болон Монгол улсын “Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030” бодлогын баримт бичгүүдийн Ногоон хөгжлийн хэсгийн заалтад орсон “Хөрсний үржил шимийг нэмэгдүүлж, газрын доройтлыг бууруулан, цөлжилтөөс сэргийлэх” гэсэн заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Нийслэлийн засаг даргын 2021 оны эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд заалт оруулж, хэрэгжүүлэх, шаардлагатай гэж үзэж байна.

Г.Галдөл: Танилцуулга хийсэн хүмүүст баярлалаа, нэмж тодруулах зүйл алга. Та бүхний танилцуулсны дагуу бүх асуудлыг дэмжиж, шийдвэрлэх нь зүйтэй гэж үзэж байна. Хуралд оролцсон нийт ажилтнууд дээрх гаргасан саналуудыг бүрэн дэмжлээ.

Хурлын шийдвэр:

ШИЙДВЭРЛЭСЭН НЬ:

1. Нийслэлийн Засаг даргын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилт заалт бүрээр биелсэн гэж дүгнэх,
2. Нийслэлийн Эдийн засаг нийгмийг 2020 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн хэрэгжилт сайн гэж дүгнэх,
3. Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа 2050” болон Монгол улсын “Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030” бодлогын баримт бичгүүдийн Ногоон хөгжлийн хэсгийн заалтад орсон “Хөрсний үржил шимийг нэмэгдүүлж, газрын доройтлыг бууруулан, цөлжилтөөс сэргийлэх” гэсэн заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Нийслэлийн засаг даргын 2021 оны эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд заалт оруулж, хэрэгжүүлэх,
4. Байгалийн тэнцвэрт байдлыг алдагдуулахгүй, газрын хэвлийг хагалахгүйгээр ногоон тэжээл тариалдаг шинэ технологийг амжилттай туршиж, үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх ажлыг цаашид үргэлжлүүлэх зэрэг болно.

Хурал 11:30 минутад дуусав.

ТАНИЛЦСАН:
Дарга

Г.ГАЛДӨЛ

ХУРЛЫН ТЭМДЭГЛЭЛ БИЧСЭН:
Хүний нөөц, бичиг хэргийн мэргэжилтэн

Х.Гэрэлцэцэг